

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2018
Β' ΦΑΣΗ

Ε_3.Ιλ3Α(ε)

ΤΑΞΗ: Γ' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ: ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ

Ημερομηνία: Σάββατο 14 Απριλίου 2018
Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ**ΟΜΑΔΑ Α****ΘΕΜΑ Α1**

Να γράψετε στο τετράδιό σας τους αριθμούς της Στήλης Α (γεγονότα) αντιστοιχίζοντάς τους με τις χρονολογίες της Στήλης Β (περισεύουν δύο χρονολογίες).

Στήλη Α ΓΕΓΟΝΟΤΑ	Στήλη Β ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΕΣ
1. Προσάρτηση της Θεσσαλίας	1841
2. Εκδήλωση του Κινήματος στο Γουδί	1881
3. Επιβολή Δ.Ο.Ε. στην Ελλάδα	1870-71
4. Οριστική αντιμετώπιση του προβλήματος της διανομής των εθνικών κτημάτων	1866
5. Έναρξη των εργασιών στο Λαύριο από τη Σερπιέρι- Ρου	1898
	1909
	1864

Μονάδες 10**ΘΕΜΑ Α2**

Να αποδώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων:

- Υπηρεσία Ανοικοδομήσεως Ανατολικής Μακεδονίας*
- Συμφωνία της Άγκυρας (10 Ιουνίου 1930)*
- Κλήριγκ*

Μονάδες 15

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2018
Β' ΦΑΣΗ**E_3.Ιλ3Α(ε)****ΘΕΜΑ Β1**

- α) Για ποιους λόγους το έργο της αποκατάστασης και της αφομοίωσης των μικρασιατών προσφύγων από το ελληνικό κράτος χαρακτηρίστηκε «τιτάνιο»; (μονάδες 5)
- β) Ποιον ρόλο διαδραμάτισε η Ε.Α.Π. στην επίτευξη αυτού του έργου; (μονάδες 5)

Μονάδες 10**ΘΕΜΑ Β2**

- α) Τι γνωρίζετε για την έναρξη και την επέκταση της επανάστασης του Θερίσου ύστερα από την έκδοση της επαναστατικής προκήρυξης (26 Φεβρουαρίου 1905); (μονάδες 8)
- β) Να καταγράψετε την αντίδραση του Πρίγκιπα Γεωργίου στην έκρηξη και άμεση διάδοση της επανάστασης σε όλη την Κρήτη. (μονάδες 7)

Μονάδες 15**ΟΜΑΔΑ Β****ΘΕΜΑ Γ1**

Με βάση τα κείμενα και τις ιστορικές σας γνώσεις να αναφερθείτε στους λόγους ίδρυσης και στη λειτουργία της Εθνικής Τράπεζας και της Τράπεζας της Ελλάδος καθώς και στις συνέπειες που προέκυψαν από τη δραστηριότητά τους στην ελληνική οικονομία.

Μονάδες 25**ΚΕΙΜΕΝΟ Α**

Η Εθνική Τράπεζα, από την εποχή της ίδρυσής της [...] στηρίζεται, στη δραστηριότητά της, στην περιορισμένη δανειοδότηση στο εσωτερικό, με τόκο και με υποθήκες, και παράλληλα παίζει ρόλο προπομπού του ξένου κεφαλαίου στην Ελλάδα. Από τη χρονολογία της εγκαθίδρυσης της δυναστείας Γλύκσμπουργκ, συνεργάζεται στενότερα με την Ιονική Τράπεζα, που εκπροσωπεί το αγγλικό κεφάλαιο, και μαζί ασκούν την πολιτική του δανεισμού του ελληνικού κράτους. Από το 1862 ως το 1877, [...] οι δύο Τράπεζες δανείζουν το ελληνικό κράτος περί τα 130.000.000 δραχμές, με αντάλλαγμα την οικονομική του υποταγή. Η Εθνική Τράπεζα, προικισμένη και με το εκδοτικό προνόμιο της εκτύπωσης, δηλαδή, και της κυκλοφορίας του χαρτονομίσματος της χώρας επωφελείται από την αναγκαστική κυκλοφορία, εκδίδει χαρτονόμισμα και το δανείζει στο κράτος με βαρείς όρους, κατακρατώντας στο

ταμείο της τη διαφορά ανάμεσα στο πραγματικό και ονομαστικό ποσό του δανείου και με βραχύτατες προθεσμίες. Παράλληλα, εισπράττει τόκους, προμήθειες, δέχεται ως ενέχυρα τις τελωνειακές προσόδους των μεγάλων λιμένων της χώρας, τα εθνικά κτήματα, ελαιώνες, γαίες, σμυριδορυχεία κλπ., απλώνοντας τη δραστηριότητά της στο σύνολο της ανάπηρης άλλωστε ελληνικής οικονομίας. Πέρα από τις καθαρά τραπεζικές δραστηριότητές της, η Εθνική Τράπεζα ασχολείται και με καθαρά εμπορικές υποθέσεις, προμηθεύοντας τρόφιμα και άλλα καταναλωτικά αγαθά στο κράτος, δανείζει νομικά πρόσωπα και δήμους, αλλά δεν προσφέρει καμμία ενίσχυση στους παραγωγικούς κλάδους της ελληνικής οικονομίας.

[Τάσος Βουρνάς, Ιστορία της Νεώτερης και Σύγχρονης Ελλάδας, τόμος Α, σ. 486-487]

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Συγκεκριμένα, στις αρχές του 1927, ο Γ. Καφαντάρης, ως υπουργός της «Οικουμενικής», ζήτησε από την Κ.Τ.Ε. να εγγυηθεί για τη σύναψη δεύτερου προσφυγικού δανείου. Με τον τρόπο αυτό, η Κ.Τ.Ε. νομιμοποιήθηκε να θέσει, μεταξύ άλλων, δυο σημαντικούς όρους για να δώσει την εγγύησή της: α) να αποκατασταθεί η νομισματική σταθερότητα στην Ελλάδα και β) να ιδρυθεί ξεχωριστή Κεντρική Τράπεζα του Κράτους με την αποκλειστική διαχείριση του εκδοτικού προνομίου [...].

Παράλληλα, η Κ.Τ.Ε. ανέθεσε σε ειδική επιτροπή υπό τον Avenol να εξετάσει από κοντά τη δημοσιονομική κατάσταση της Ελλάδος. Στα τέσσερα υπομνήματα που συνέταξε, το Μάιο 1927, η επιτροπή, στην οποία συμμετείχε ο οικονομολόγος Jacques Rueff, τονίζεται σαν μόνιμο συμπέρασμα ότι στην Ελλάδα επικρατεί: «ανώμαλος λειτουργία του εκδοτικού προνομίου, ανώμαλος ρυθμισμός της κυκλοφορίας, βαρύ χρέος του κράτους».

[...] Παρόλα αυτά, οι κύκλοι της Εθνικής Τράπεζας αντέδρασαν αποφασιστικά. Επέμεναν στο ότι η διπλή ιδιότητα της Εθνικής ήταν ένα σύστημα δοκιμασμένο ιστορικά στην Ελλάδα και προσαρμοσμένο στις ελληνικές ιδιορρυθμίες[...].

Ο ανταγωνισμός μεταξύ κράτους και Εθνικής συνεχίσθηκε. Κατά τις διαβεβαιώσεις του Εμ. Τσουδερού, υποδιοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος, η Εθνική έβαλε σαν στόχο της να μειώσει ή να εξαντλήσει ταχύτατα το σε χρυσό κάλυμμα της Τράπεζας της Ελλάδος, με σκοπό να τορπιλίσει τόσο τη σταθεροποίηση, όσο και – έμμεσα- την ίδια την έννοια της ξεχωριστής Κεντρικής Τράπεζας. Η Εθνική δεν αντιτάχθηκε τόσο στον εκσυγχρονισμό του τραπεζικού συστήματος, όσο κυρίως επιδίωκε να γίνει αυτό υπό τον έλεγχό της. Γι' αυτό ήταν διατεθειμένη να ιδρύσει και ιδιαίτερο τμήμα για τη διαχείριση του εθνικού νομίσματος, ή ακόμη και ξεχωριστή

τράπεζα. Το ουσιώδες γι' αυτήν ήταν να μην αφαιρεθεί από τον έλεγχο της η ρύθμιση της εκδόσεως και τη κυκλοφορίας του νομίσματος.

[Ν. Οικονόμου, «Η περίοδος από το Σεπτέμβριο του 1926 ως το Φεβρουάριο του 1935», στο Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τ. ΙΕ', Εκδοτική Αθηνών Α.Ε., 1978, σ. 333-334]

- Τα κείμενα αποδόθηκαν στο μονοτονικό, διατηρήθηκε όμως η ορθογραφία τους

ΘΕΜΑ Δ1

Αντλώντας στοιχεία από τα παρακάτω κείμενα και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις, να αναφερθείτε:

- α) στις απόψεις και τις μεταρρυθμιστικές προσπάθειες του Χαρίλαου Τρικούπη αναφορικά με την εξυγίανση του δημόσιου τομέα της Ελλάδας (μονάδες 15)
- β) στον βαθμό που αυτές υλοποιήθηκαν με τις συνταγματικές τροποποιήσεις το α' εξάμηνο του 1911 (μονάδες 10).

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Στο πλαίσιο των γενικών αυτών πολιτειακών συντεταγμένων (= που συγκροτούσαν την οργάνωση της πολιτείας) πρέπει να ερμηνευθούν οι προσπάθειες του Χ. Τρικούπη για την αναδιάρθρωση της κρατικής μηχανής και για τη δημιουργία ενός σύγχρονου δημοσιούπαλληλικού σώματος που να λειτουργεί άρτια. Πραγματικά, σε όλο το διάστημα του 19ου αιώνα η κρατική μηχανή, υπερτροφικά στελεχωμένη, δεν μπορούσε να είναι μηχανισμός ασκήσεως κρατικής πολιτικής. Οι δημόσιοι υπάλληλοι, σε όλα τα επίπεδα, εξαρτιόταν άμεσα από την πολιτική εξουσία, όντας ταυτόχρονα και οι αναγκαίοι παράγοντες των πολιτικών κυκλωμάτων και φατριών: η έλλειψη μονιμότητας και η συνακόλουθη επαγγελματική και οικονομική τους ανασφάλεια τους καθιστούσε όργανα των πολιτικών τους προστατών. Έτσι οι κρατικές αρμοδιότητες που ασκούσαν, και που μόνο τυπικά οροθετούνταν από τη σύννομη λειτουργικότητά τους, χρησιμοποιούνταν κατά κύριο λόγο για την προώθηση των πολιτικών και κυρίως των εκλογικών συμφερόντων των προστατών τους, εμπεδώνοντας τις συγκροτημένες πολιτικο-κομματικές φατρίες.

Έτσι ένα από τα πρώτιστα μελήματα του Χαρ. Τρικούπη ήταν η σχετική τουλάχιστον αποσύνδεση του δημοσίου υπαλλήλου από τους πολιτικούς του προστάτες, με σκοπό την αποδιάρθρωση των μόνιμων φατριών που δομούνταν ανάμεσα στους φορείς του κρατικού μηχανισμού και στους βουλευτές, με άλλα λόγια

το σπάσιμο του πλέγματος «πατρώνων – πελατών». Και για να επιτευχθεί αυτό έπρεπε να κτυπηθεί η βουλευτοκρατία στο πιο καίριο σημείο της, να σπάσει το λειτουργικό πλέγμα που ένωνε τους βουλευτές με τους εν ενεργεία ή επίδοξους πελάτες τους. Το πλέγμα αυτό έπρεπε να κτυπηθεί και από τις δύο πλευρές, να σπάσουν και οι δύο συνιστώσες του.

[Κ. Τσουκαλάς, «Πολιτική των Κυβερνήσεων και προβλήματα από το 1881 ως το 1895», στο Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τ. ΙΔ', Εκδοτική Αθηνών Α.Ε., 1978, σ. 43-44]

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Η μονιμότητα των δημοσίων υπαλλήλων δεν θεσπίστηκε παρά το 1911, έτσι ώστε όλοι εκείνοι που επάνδρωσαν το μηχανισμό να μην είναι εκτεθειμένοι στον κίνδυνο όχι μόνο αδικαιολόγητης μετάθεσης αλλά και της οριστικής απόλυσης. Έρμια της οποιασδήποτε βουλευτικής δυσαρέσκειας, οι μισθωτοί υπάλληλοι εκβιάζονταν επιπλέον από τους ταμίες που, συχνά σε συνεννόηση με τους ληστές που «κατακρατούσαν» τις χρηματοποστολές, προφασίζονταν έλλειψη ρευστού και αρνούσαν να τους καταβάλουν τους μισθούς, αναγκάζοντάς τους έτσι να δανειστούν με ψηλούς τόκους από τους οργανωμένους τοκογλύφους, και να υποθηκεύσουν τους μελλοντικούς τους μισθούς, που υπόκεινταν σε κατάσχεση για οποιοδήποτε χρέος. Έτσι, το σύνολο των εκπροσώπων της εξουσίας, συμπεριλαμβανομένων και των δικαστών και χωροφυλάκων, εκβιάζονταν μόνιμα να εξυπηρετούν τα συμφέροντα των κατά τόπους βουλευτών.

[Κ. Τσουκαλάς, Το πρόβλημα της πολιτικής πελατείας, σ. 99-100]

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

Στο πνεύμα του Στρατιωτικού Συνδέσμου και των πρωταγωνιστών του Γουδή, πρωταρχικός στόχος της Αναθεώρησης του 1911 ήταν να εκριζωθεί η διαφθορά και να εξυγιανθεί η πολιτική ζωή του τόπου. Προς τούτο, υιοθετήθηκε ένα πλέγμα σημαντικών ρυθμίσεων, οι οποίες έμελλε έκτοτε να αποτελέσουν το σταθερό πλαίσιο της κοινοβουλευτικής ζωής και της πολιτικής αντιπαράθεσης του τόπου. Σπουδαιότερες από αυτές ήταν:

Η αναβάθμιση της Βουλής, με την καθιέρωση καινούργιων κοινοβουλευτικών ασυμβιβάστων και την ανάθεση –για πρώτη φορά- του ελέγχου του κύρους των εκλογών σε ειδικό δικαστήριο, το «Εκλογοδικείο», όπως καθιερώθηκε έκτοτε να ονομάζεται [...]. Η πρόοδος ήταν μεγάλη αφού, έως τότε, η ίδια η Βουλή ήταν αυτή που αποφάσιζε «περί των αναφυόμενων αμφισβητήσεων» στις εκλογές, με

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2018
Β' ΦΑΣΗ**E_3.Ιλ3Α(ε)**

αποτέλεσμα η εκάστοτε πλειοψηφία να ευνοεί, όπως ήταν φυσικό, τους «ημετέρους». Όσο για τα νέα κοινοβουλευτικά ασυμβίβαστα, το σπουδαιότερο από αυτά απαιτούσε πλέον και από τους αξιωματικούς να παραιτούνται προτού ανακηρυχθούν υποψήφιοι (άρθρο 71). Χωρίς να επιλύει το πρόβλημα, η ρύθμιση αυτή περιόρισε κάπως τον κομματισμό στις ένοπλες δυνάμεις.

Η καθιέρωση της μονιμότητας των δημοσίων υπαλλήλων –«εφόσον υφίστανται αι σχετικαί υπηρεσίαι»- και η εισαγωγή εγγυήσεων για τη δημοσιοϋπαλληλική σταδιοδρομία, με την ανάθεση σε υπηρεσιακά συμβούλια της διατύπωσης δεσμευτικής γνώμης τόσο για τις τοποθετήσεις και τις μεταθέσεις των δημοσίων υπαλλήλων, όσο και για την παύση τους, σε περίπτωση πειθαρχικού παραπτώματος (άρθρο 102). Αποκλειστική αρμοδιότητα έως τότε του κοινού νομοθέτη, «τα προσόντα εν γένει των υπαλλήλων» είχαν αποτελέσει αντικείμενο σφοδρής αντιπαράθεσης καθώς, με εξαίρεση το «Νεωτερικόν» Κόμμα του Χαρ. Τρικούπη, όλα τα άλλα έσπευδαν, μετά την άνοδό τους στην κυβέρνηση, να τα μεταβάλλουν κατά το δοκούν, για να τα «προσαρμόζουν» στις ανάγκες τους.

[Ελευθέριος Βενιζέλος, τόμος Α', Από την Τουρκοκρατούμενη Κρήτη στον Εθνικό Διχασμό, σ. 106-107]

ΣΥΝΕΙΡΜΟ
ΑΡΙΑΔΑΙΑ